

Ohlasy Rostliny roku 2021

Česká botanická společnost od loňského roku vyhlašuje Rostlinu roku. Touto iniciativou chce upozornit veřejnost na významné, ohrožené nebo jinak zajímavé druhy naší květeny a vybízet tak k zájmu o rostliny, jejich sledování i praktické ochraně.

První druh, kterému byl Hlavním výbohem ČBS titul Rostlina roku propůjčen, je vstavač kukačka (*Anacamptis morio*, syn. *Orchis morio*). V průběhu roku se s ním veřejnost mohla seznámit prostřednictvím populárně-naučných článků (viz např. *Živa* 2021, 3: 114–116 a LXXXVIII), příspěvků na webové stránce botanospol.cz i krátkého videa (<https://vimeo.com/561850423>).

Mimoděk však tento krok podnítl i zájem veřejnosti odborné. Rok 2021 se tedy stal také rokem, ve kterém se řada botaniků zaměřila na lokality vstavače kukačky, případně na zpracování dat z dosavadního výzkumu tohoto druhu. Zveřejněny byly výsledky dlouhodobého sledování stavu populací v Choceňské plošině ve východních Čechách (Prausová a kol. 2021), na Tachovsku a Domažlicku (Mudra 2021). Zpráva z mapování vstavače v jižních Čechách vyjde letos (Štěrbová a kol.). V přípravě je i publikace výsledků dlouhodobého monitorování v Karlovarském kraji.

Ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR proběhla celorepubliková akce zaměřená na ověření historických

lokalit vstavače kukačky. Na základě záznamů v Nálezové databázi ochrany přírody (AOPK ČR 2021, <https://portal.nature.cz/nd/>) byla pro tento účel vytipována místa, kde byl druh naposledy pozorován v letech 1980–2010. Mapa s prosbou o ověření výskytu byla rozeslána členům ČBS a botanikům AOPK ČR. Do monitoringu se zapojilo 22 lidí, kteří navštívili 45 lokalit. Vstavač kukačku se podařilo najít na 11 z nich (obr. 2). Není bez zajímavosti, že na jedné byl výskyt ověřen i po 28 letech od posledního nálezu. Dvě populace byly velmi početné a čítaly stovky kvetoucích rostlin. Ukazuje se tak, že ačkoli jde o poměrně nápadný druh, jeho rozšíření není detailně prozkoumáno (zejména mimo zvláště chráněná území). Na pěti lokalitách se sice jeho přítomnost potvrdila, bylo však nalezeno jen několik jedinců, a populací tedy hrozí bezprostřední zánik. Zde jsou výsledky monitoringu zvláště důležité z hlediska ochrany přírody, neboť mohou být využity při jednání s vlastníky pozemků o zajištění vhodné péče.

Na jedné z těchto zarůstajících lokalit se již s obnovou původního biotopu začalo. Díky iniciativě členů Jihočeské pobočky ČBS proběhla ještě v r. 2021 brigáda (viz obr. 1 a 3). Cílem bylo pokosit dlouhodobě neobhospodařovanou louku, vyřezat rozrůstající se trnky a vyhrabat stařinu, aby se

zachovaly vhodné podmínky pro vzácné orchideje. Přítomni byli i místní, kteří přislíbili, že budou následující sezony louku udržovat. Akce Rostlina roku tím získala další rozměr v podobě přímé podpory vybraného druhu na lokalitě.

Střípky do mozaiky jsou příspěvky na sociálních sítích – řada lidí je obohatila vlastními fotografiemi a postřehy. Spolu se zprávami o lokalitách vstavače kukačky, které obdržel sekretariát ČBS od veřejnosti, jsou příslibem, že původní účel, tedy rozšířit povědomí o vybraném druhu, byl v pilotním ročníku splněn.

Na ryze popularizační akci se navázaly další aktivity, ve které organizátoři při vyhlášení ani nedoufali. Nezbyvá než všem, kteří se zapojili, poděkovat za spolupráci, a připojit přání, aby i další ročníky byly neméně úspěšné.

Pro r. 2022 byl rostlinou roku zvolen hlaváček letní (*Adonis aestivalis*). Více se o tomto druhu dozvíte v příštím čísle *Živy*. V průběhu roku vyjdou i další populárně-naučné články věnované hlaváčku letnímu a jeho ochraně. Na některé z jeho lokalit budou směřovat exkurze ČBS a veřejnost se rovněž bude moci zapojit do mapování.

Podrobné informace budou zveřejňovány na webu České botanické společnosti (<https://botanospol.cz/cs/>) i na jejím facebookovém (www.facebook.com/botanospol/) a twitterovém profilu (twitter.com/botanospol/).

Přehled příspěvků vydaných k Rostlině roku 2021 na https://botanospol.cz/cs/roslina_roku-2021

Použitá literatura uvedena na webu *Živy*.

1 a 3 Kosení dlouhodobě neobhospodařované louky s výskytem vstavače kukačky (*Anacamptis morio*). Okres Strakonice, 18. července 2021. Snímky H. Jeřábkové

2 Do monitorování historických lokalit vstavače kukačky se zapojili botanici z celé republiky. Na mapě síťového mapování jsou znázorněna všechna navštívená místa a ta, kde byl druh ověřen, byla označena plným bodem. S využitím Nálezové databáze ochrany přírody (AOPK ČR 2021), orig. H. Jeřábková

